

دومین کنگره بین المللی مدیریت بهداشتی و بیماریهای آبزیان

۴ و ۵ آبان ماه ۸۹ تهران

مدیریت بهداشتی مراکز تکثیر و مزارع پرورشی ماهیان گرمابی کشور با مطالعه هدفمند علل تلفات آمور و فیتو فاک در منطقه شوستر خوزستان

دکتر عادل حقیقی خیابانیان اصل ۱، مهندس محمد رضا روزبهانی ۲، دکتر امیر حسین آیین ۳، دکتر پگاه نقیب ۴، دکتر سوده انصاری ۴

۱- رئیس گروه بهداشت و بیماریهای ماهیان گرمابی سازمان دامپزشکی کشور، تهران-ایران

۲- پژوهشگر جهاد کشاورزی، تهران-ایران

۳- دانشجوی سال آخر دوره تخصصی بهداشت و بیماریهای آبزیان واحد علوم و تحقیقات تهران

۴- دانشجوی سال سوم دامپزشکی واحد علوم و تحقیقات تهران

GPathologist@gmail.com نویسنده مسوول

مقدمه:

همگام با توسعه و رشد آبی پروری در کشور، رعایت اصول بهداشتی و پیشگیری از بروز بیماریهای خطرناک آبزیان و مدیریت بحران در شرایط وقوع بیماری در کشور از جمله مواردی است که بایستی مورد توجه قرار گیرد. شناخت دقیق نقاط بحران و شناسایی عوامل بیماریزا و نیز تهدیدات مربوط به ضرر های اقتصادی و شیوع برخی بیماریهای قابل انتقال در جوامع بشری از مسایل ضروری می باشد. در این تحقیق، بررسی وضعیت محیطی، ساختاری، مدیریتی و شناسایی برخی بیماری های اخطار کردنی SVC و KHV در ماهیان گرم آبی کشور و نیز شناسایی جغرافیایی کانون های آلوده در مراکز تکثیر و مزارع پرورش و تعیین میزان درصد آلودگی در کشور، به خصوص بررسی علل تلفات آمور و فیتو فاک در منطقه شوستر خوزستان و ارتباط آن با عوامل ایجاد تلفات و بررسی و تعیین بیماری های اندمیک (بومی) و اگزوتیک (غیربومی) در کشور و نیز بررسی فاکتورهای مهم و عدیده در زمینه سازی و بروز تلفات در این منطقه با مطالعه ساختارهای بنیادی و مدیریتی و همچنین نحوه آماده سازی اولیه، آگیری و نیز استفاده از فیلتر های بیومکانیکی و طبیعی و نیز دمنده های اکسیژنی و بررسی تغییرات فیزیوشیمیایی آب در مزارع پرورشی انجام گرفت.

مواد و روش کار:

با استفاده از دستگاههای پرتابل آبیان، نمونه برداری از آب مراکز با هدف جستجوی فاکتورهای فیزیکی شیمیایی (BOD5, EC، کدورت، SH2، Co2، NH3، NH4، No2، PH، Po2، قلیائیت، سختی، COD، شوری، Cu، Fe، Hg، pb) و میزان هر کدام تعیین گردید. به منظور جستجوی بیماریها، براساس جدول Ossiander & Wedemeyer و با در نظر گرفتن میزان شیوع (prevalence) ۵٪، از هر بهر جمعیت (Lot)، از ۶۰ مولد (نر و ماده) اسی سی اسپرم و ۱ سی سی مایع تخمدانی به ازای هر مولد و ۶۰ قطعه لارو و بچه ماهی، نمونه برداری صورت گرفته و به آزمایشگاه ارسال گردید. در ضمن طبق برنامه زمان بندی شده بازدیدهای میدانی و فیلدی به منظور بررسی ریسک فاکتورهای محیطی همچون فاضلاب های شهری و روستائی و نیز فاضلاب های بسیار خطرناک کشتارگاهی و همچنین مطالعه نوسانات دبی آب منطقه و پایین آمدن سطح آب در فصل تابستان و ماههای گرم سال، انجام گردید.

نتایج و بحث:

با توجه به مطالعه انجام شده از سال ۸۶ تا ۸۸، بدلائل عدم استفاده صحیح از سیستم پالایش و فیلترهای شنی، عدم کاشت جلبک های آمونیاک زا، عدم استفاده از زئولیت ها و نیز مواد شیمیایی مجاز جهت برطرف ساختن و یا به حداقل رساندن بار آلودگی آب، عدم استفاده از دمنده های مکانیکی اکسیژن و پمپ های هواده، کاهش سطح دبی آب بعضی رودخانه های تامین کننده آب مراکز تکثیر و مزارع پرورشی، گرفتگی کانال های آبرسان اصلی در طول مسیر، افزایش لگاریتمی بار آلودگی آب بدلیل کاهش دبی در حد فوق اشباع و مرگ زا، ورود فاضلاب های کاملاً آلوده و غیرفیلتره به آب رودخانه اعم از فاضلاب های شهری و روستائی، بیمارستانی، کشتارگاهی دام در مسیر حرکت تعدادی از رودخانه های مشروب کننده آب مزارع، عدم آماده سازی به موقع مزارع، پس از پایان دوره پرورشی، عدم آگیری به موقع مزارع در حداکثر مقادیر ممکن در فصول بهار و ماههایی که دبی آب بالا بوده و حداقل بار آلودگی وجود دارد، عدم نمونه برداری های مرتب و دوره ای تشخیصی، عدم کنترل دقیق و نظارت عالیه و کارشناسی در هنگام

واردات هر گونه محصولات زنده آبی (گرماپی) اعم از گامت، تخم، لارو، بچه ماهی، ماهی زنده بالغ و مولدین، همه و همه حاکی از یک ضعف مدیریتی بسیار محسوس می باشد که همه ساله در فصل تابستان اتفاق می افتد. البته با پیگیری قانونی در جهت برطرف ساختن علل مربوطه و مقابله با عوامل بحران زا و همچنین انجام بازدید های کارشناسی، اعمال نظارت های قرنطینه ای برنامه ریزی شده در کشور و نظارت بر انجام دقیق تست های تشخیصی و برگزاری جلسات مشترک با سایر ارگان های ذیربط و مسوول در استان همچون استانداری، اداره بهداشت، اداره آب و فاضلاب و منابع طبیعی می توان از بروز موارد مشابه جلوگیری نمود. تعداد نمونه برداری و آزمایشات انجام گرفته در مزارع گرماپی، نمونه زنده ۷۶۹۱، تعداد کل آزمایش روی آنها ۲۳۱۰۴، تعداد نمونه برداری و آزمایشات انجام گرفته بر روی آب، تعداد نمونه آب اخذ شد، ۳۹۹ تعداد آزمایش انجام شده ۱۷۲۵، آلودگی به ویروس ویرمی بهاره کپور ماهیان اگیلان و ۱ مورد مازندران و وُدگی به ویروس کوئی هرپس ۲ مورد مازندران و آلودگی به ویروس کراس کارپ رئو ویروس ۲ مورد خوزستان و ۲ مورد مازندران، مسمومیت جلبکی ۲ مورد آذربایجانغربی و ۱ مورد گیلان و ۳ مورد مشکلات مدیریتی در استان یزد، تعداد ۵ مورد از استان خراسان رضوی و ۱ مورد عفونت قارچی از استان یزد و ۱ مورد از خراسان رضوی، تعداد ۸۰ مورد آلودگی های انگلی از برخی از استانهای تحت پوشش برنامه کنترل

بهداشتی

کلمات کلیدی:

مدیریت بهداشتی- تلفات- فیتوفاگ- آمو- خوزستان